

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A civil szervezetek hálózatainak létrehozása a fekete-tengeri régióban

(2009/C 27/29)

2007. július 17-i levelében Benita Ferrero-Waldner az Európai Bizottság külkapcsolatokért és európai szomszédsági politikáért felelős tagja, az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt a következő tárgyban:

A civil szervezetek hálózatainak létrehozása a fekete-tengeri régióban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2008. június 12-én elfogadta véleményét. (Előadó Mihai MANOLIU, társelőadó: Vesselin MITOV.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. július 9–10-én tartott, 446. plenáris ülésén (a július 9-i ülésnapon) 143 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A fekete-tengeri szinergia célja, hogy a politikai figyelmet a régióra irányítsa, és valódi tőkét kovácsoljon a Románia és Bulgária uniós tagságából adódó új lehetőségekből. A fekete-tengeri szinergia öt kérdéskörre összpontosít: a felelősségteljes kormányzásra, a közlekedésre, az energiára, a környezetvédelemre, valamint a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre.

1.2 A fekete-tengeri szinergiának hozzá kell járulnia az európai szociális modell, valamint a szociális és civil párbeszéd elvének terjesztéséhez is. A releváns nemzetközi szervezetekkel együttműködésben fel kell továbbá lépnie a szegénység fekete-tengeri térségben való csökkentése érdekében.

1.3 Az EGSZB felszólítja a fekete-tengeri kormányokat, valamint a regionális és nemzetközi szervezeteket, hogy vonják be a civil társadalmat a regionális párbeszédbe és együttműködésbe, továbbá nyújtsanak új perspektívát olyan fontos kérdésekben, mint a politikai stabilitás, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok fenntartása; a gazdasági reformok, a fejlődés és a kereskedelem előmozdítása; az együttműködés a közlekedés, az energia és a környezetvédelem területén, valamint a személyes kapcsolattartás.

1.4 Az EGSZB álláspontja szerint a fekete-tengeri régió olyan jelentős lehetőségeket és kihívásokat rejt, amelyek regionális szinten összehangolt fellépést igényelnek a civil társadalom részvételével, különösen az olyan kulcsfontosságú területeken, mint az energia, a szállítás, a környezetvédelem, a szabad mozgás és a biztonság.

1.5 Az EGSZB üdvözli az arra irányuló különféle magán- és állami kezdeményezéseket, hogy a civil társadalom és a szociális szervezetek aktívan részt vehessenek a térség jövőjének alakításában. Konkrétan támogatja a civil társadalom és a szociális szervezetek meglévő együttműködési hálózatainak csatlakozását a Fekete-tengeri Fórum a Partnerségért és a Párbeszédért (BS

Fórum) és a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködési Szervezet (BSEC) munkájához.

1.6 Az EGSZB támogatja a nemzeti gszt-k és háromoldalú bizottságok kialakítását és szerepének megerősítését valamennyi fekete-tengeri országban, valamint a térségbeli háromoldalú struktúrák közötti regionális együttműködés fejlesztését. A nemzeti gszt-vel nem rendelkező országokban a szociális partnereket biztatni kell a konzultációs folyamatokban való részvételre és a nemzeti gszt-k megalakítására.

1.7 Az EGSZB sürgeti, hogy készüljön átfogó felmérés a fekete-tengeri térség országaiban működő civil társadalom és szociális partnerek helyzetéről.

1.8 Az EGSZB és az ILO 2008 novemberében közös konferenciát szervez *A civil szervezetek szerepe a fekete-tengeri térség országaiban: regionális hálózatépítés és a szociális párbeszéd előmozdítása* témájában, amelyen részt vesznek regionális szereplők is. A konferencia e feltáró vélemény utókövetésének tekinthető.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB örömmel tesz eleget Benita Ferrero-Waldner külkapcsolatokért és európai szomszédsági politikáért felelős biztos felkérésének, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt a fekete-tengeri szinergiáról. Az Európai Bizottságot különösen annak felmérése érdekli, hogy hogyan lehetne jobban bevonni a civil társadalmi szervezeteket a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek szóló, „Fekete-tengeri szinergia – Új regionális együttműködési kezdeményezés” (COM(2007) 160 végleges) című bizottsági közlemény végrehajtásába.

2.2 Az EGSZB üdvözli a 27 EU-tagállam és a fekete-tengeri országok külügyminisztereinek első közös találkozáját, amelyre 2008. február 14-én került sor Kijevben. Az EGSZB megfigyelőként való részvétele a találkozóon fontos lépést jelentett a fekete-tengeri regionális együttműködési stratégia végrehajtása felé.

2.3 Integrált fejlődés a fekete-tengeri régióban

2.3.1 A fekete-tengeri régió⁽¹⁾ természeti erőforrásokban gazdag, Európa, Közép-Ázsia és a Közel-Kelet stratégiai tengelyében elhelyezkedő földrajzi terület. Az Európai Unió fekete-tengeri régióbéli szomszédainak⁽²⁾ jóléte, stabilitása és biztonsága még soha nem jelentett ilyen sürgető és stratégiai jelentőségű kérdést az EU számára. A fekete-tengeri régió nagy fejlődési potenciállal rendelkező piac, megközelítőleg 200 millió főnyi népességgel, továbbá fontos energia- és szállítási elosztó csomópont, különböző kultúrák találkozási helye és máig feldolgozatlan konfliktusok helyszíne.

2.3.2 A fekete-tengeri térséggel összefüggésben három EU-politika bír relevanciával: az előcsatlakozási folyamat Törökország esetében, az Európai Szomszédági Politika öt keleti ESZP-partnerrel (Ukrajna, Moldovai Köztársaság, Grúzia, Örményország, Azerbajdzsán), amelyek egyúttal a fekete-tengeri együttműködésben is aktív szerepet vállalnak, valamint a stratégiai partnerség az Orosz Föderációval, amely négy közös térségen alapul.

2.3.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság hozzájárulását egy egész sor, regionális szempontból releváns ágazati kezdeményezéshez: emberi jogok és egyéni szabadságjogok; a jogállam megerősítése, igazságügyi, szabadságjogi és biztonsági együttműködés; kereskedelmi és gazdasági integráció és szabályozási konvergencia; közlekedés, tengerpolitika, energiapolitika; környezetvédelem; információs társadalom; foglalkoztatási és szociálpolitika, esélyegyenlőség; humántőke, oktatás; közegészségügy.

2.3.4 Az EGSZB álláspontja szerint a fekete-tengeri régió jelentős lehetőségeket és kihívásokat rejt, amelyek regionális szinten összehangolt fellépést igényelnek, különösen az olyan kulcsfontosságú területeken, mint az energia, a szállítás, a környezetvédelem, a szabad mozgás és a biztonság.

2.3.5 Az EGSZB szerint a fekete-tengeri regionális szervezetek és együttműködési kezdeményezések formáinak, megközelítései és politikáinak sokfélesége alapján felmérhető, milyen mértékben definiálható a szinergia kialakítását és irányítását célzó együttműködés a Fekete-tenger övezetében. A meglévő regionális szervezeteket, együttműködési kezdeményezéseket, programokat, illetve politikai elemző központokat a melléklet tekinti át.

2.4 Az EU célkitűzései a fekete-tengeri régióban

2.4.1 Az elmúlt 15 év során az Európai Unió jelentős erőfeszítéseket tett a fekete-tengeri régióban a demokratikus fejlődés ösztönzése, a gazdasági reformok és a társadalmi fejlődés támogatása, a stabilitás védelme és a regionális együttműködés fenntartása érdekében.

2.4.2 Az EGSZB megítélése szerint az EU mélyrehatóbb jelenléte kiegészítheti a kétoldali erőfeszítéseket, lendületet adhat a regionális együttműködésnek, nagyobb koherenciát és jobb politikai irányítást biztosíthat, és a politikai figyelmet a regio-

(1) A fekete-tengeri régió nyugaton Görögországot, Bulgáriát, Romániát és a Moldovai Köztársaságot, északon Ukrajnát és Oroszországot, keleten Grúziát, Örményországot és Azerbajdzsánt, délen pedig Törökországot foglalja magába. Bár Örményország, Azerbajdzsán, a Moldovai Köztársaság és Görögország nem a Fekete-tenger partján fekszik, a történelem, a közelség és a szoros kapcsolatok miatt ezek az országok a régió természetes szereplőinek számítanak.

(2) Bulgária és Románia EU-hoz való csatlakozásával a Fekete-tenger uniós tengerre lépett elő.

nális szintre irányíthatja, előmozdítja a stabilitás, a jólét és az együttműködés térségét, ami valamennyi leendő új szomszédjával közös igénye.

2.4.3 Az EGSZB szerint a fekete-tengeri regionális megközelítés nem kezelhető és használható fel sem az EU-tagság helyetti alternatívaként, sem az EU végleges határainak meghúzására.

3. A fekete-tengeri régió civil társadalmi szervezeteinek jellemzői

3.1 A történelmi, politikai és társadalmi-gazdasági háttér, illetve ennek megfelelően a civil társadalmak körülményei is jelentős mértékben eltérnek a fekete-tengeri övezet tíz országában. A szovjet uralom alatt az egyeduralmú párt egyszerű „fogaskerek-szerepre” redukálta a „társadalmi szereplőket” és a „szakmai együttműködést”. Törökország és Görögország kivételével ez közös regionális mintának tekinthető a fekete-tengeri övezetben. Az 1990-es évek eleje óta valamennyi közép- és kelet-európai ország gyors politikai és gazdasági átalakulás útjára lépett, ami jelentős következményekkel járt a civil társadalmakra nézve is.

3.2 Az EGSZB szorgalmazza az EU és a fekete-tengeri régió országai közötti, a közösen vallott értékeken, az alapvető szabadságjogokon, a nyílt társadalom iránti elkötelezettségen, illetve a civil társadalmi partnerek függetlenségén alapuló párbeszédre épülő együttműködés erősítését.

3.3 Az EGSZB szerint a fekete-tengeri civil szervezetek lassú fejlődésének főbb okai a következők: az igazságszolgáltatási rendszer gyenge és a kormányoktól függ, ami miatt az esetek többségében az igazságszolgáltatási rendszer a hatóságok érdekeit védi a polgárokkal szemben; a központi és helyi hatóságok között nincs kiegyensúlyozott hatáskör- és felelősségmegosztás; a kormányok büntető és adóügyi funkciói erősödnek; a hivatalnokokat manipulálják, jellemző a korrupció és a megvesztegetés; a polgárjogok és szabadságjogok fiktív fogalmakká válnak; korlátozzák a nagyközönség információhoz való hozzáférését; a kormányok álpárbeszédet folytatnak az úgynevezett civil társadalom egyes kiválasztott képviselőivel; hiányoznak a valóban szabad civil társadalmi szervezetek támogatásához szükséges jogi és gazdasági körülmények; a civil szervezetek nemzetközi vagy vállalati pénzügyi szponzorálástól függenek; a demokratikus kultúra fejletlen.

3.4 Átfogó és összehasonlító tanulmányt kell készíteni a fekete-tengeri régió civil szervezeteinek helyzetéről. Ennek a tanulmánynak ki kell terjednie a régió jelenlegi helyzete által felvetett kihívásokra, a civil társadalom szervezeteinek jelenlegi lehetőségeire kell összpontosítani, beleértve a regionális hálózat szerepét, és elemeznie kell a szervezett civil társadalommal kapcsolatban regionális, illetve európai szinten felmerülő kezdeményezéseket. Elemeznie kellene továbbá az egyesületek szabadságát, a bejegyzési és adóügyi szabályokat és eljárásokat, a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint a háromoldali konzultációk működését.

4. Civilszervezeti hálózatok a Fekete-tengeri régióban

4.1 Az EGSZB kiemeli, hogy a civil társadalom és a társadalmi szervezetek feladata, hogy eldöntsék, miként szerveződnek nemzeti, regionális, illetve nemzetközi szinten.

4.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság megközelítését, amely nem kíván új regionális struktúrát kialakítani a civil társadalmi szervezetek számára, és ösztönzi a meglévő hálózatok civiltársadalmi dimenziójának fejlesztését, valamint a civil szervezetek regionális és transznacionális hálózatokban való részvételét.

4.3 Az EGSZB javasolja, hogy a civil társadalmi és szociális szervezetek regionális hálózatai alakítsanak ki szorosabb kapcsolatokat a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködési Szervezettel (BSEC), amely a gazdasági együttműködés fő platformja a régióban, és a legfejlettebb kormányközi szervezet a Fekete-tenger térségében. Az EGSZB szerint előnyös volna kulcsfontosságú dimenzióként a civil társadalmi szervezetekkel való hatékony partnerségi formát is bevonni a BSEC-hez kapcsolódó politikai iránymutatásokba és tevékenységekbe.

4.4 Az EGSZB megítélése szerint a Fekete-tengeri Fórum a kormányok és a szervezett civil társadalom közti nyílt párbeszéd fórumává válhatna, mivel már van tapasztalata a régióban a nem kormányzati szervezetek összefogásában, valamint a kormányzati és a nem kormányzati szereplők interakciójának előmozdításában. A Fórumot a Fekete-tenger országainak néhány államfője hozta létre 2006-ban. Nem szándékozik állandó struktúrát létrehozni, és nem járna a régióban meglévő együttműködési mechanizmusok tevékenységének a megkettőzésével.

4.5 Az EGSZB azt javasolja, hogy a civiltársadalmi hálózatok a következő kiemelt együttműködési területekre összpontosítsanak: a közös érdekek meghatározása, közép- és hosszú távú stratégiák kialakítása a civil társadalom kapacitásépítése tekintetében, a civil szervezetek közötti nagyobb szinergiák előmozdítása a regionális együttműködési projektek sikeréhez szükséges előfeltételek megteremtése érdekében, a meglévő eszközök értékelése, a nemzeti és regionális kapacitások felmérése, a létfontosságú követelmények azonosítása, valamint a jövőre való proaktív felkészülés.

4.6 A civil társadalmi és szociális szervezetek létrehozott hálózatainak nyitottnak kell lennie a fekete-tengeri régió valamennyi érdekelt civil szervezetének a részvételére.

5. Gazdasági és szociális tanácsok a fekete-tengeri régióban

5.1 Az EGSZB három nemzeti gazdasági és szociális tanácsal (gszt-k) és két hasonló testülettel működik együtt a fekete-tengeri régióban (részletes ismertetésüket a II. melléklet tartalmazza), amelyek egyúttal a Gazdasági és Szociális Tanácsok Nemzetközi Szövetségének (AICESIS) tevékenységében is részt vesznek:

- Bulgária – Gazdasági és Szociális Tanács;
- Görögország – Gazdasági és Szociális Bizottság;

– Románia – Gazdasági és Szociális Tanács – GSZT;

– Oroszország – Közalkalmazotti Kamara;

– Ukrajna – Országos Háromoldalú Szociális és Gazdasági Tanács.

5.2 Az EGSZB egyetértési nyilatkozatot írt alá az Orosz Közalkalmazotti Kamarával. Továbbá a tervek szerint megerősíti együttműködését az ukrán Országos Háromoldalú Szociális és Gazdasági Tanáccsal. Oroszország egyébiránt rendelkezik egy olyan háromoldalú bizottsággal, amely magában foglalja a szociális partnereket.

5.3 Az EGSZB Törökországgal a konzultatív vegyes bizottságon keresztül folytat együttműködést. Támogatja a törökországi gazdasági és szociális tanács reformját, hogy szilárd intézményi kerettel rendelkezzen, és részt vehessen a gszt-k nemzetközi hálózataiban.

5.4 A Moldovai Köztársaságban a Konzultáció és a Kollektív Tárgyalások Országos Bizottsága a kollektív tárgyalásokról szóló törvény alapján létrehozott háromoldalú testület. Elnöke az első miniszterelnök-helyettes, a titkársági támogatást pedig a munkaügyi kérdésekkel is foglalkozó gazdasági és kereskedelmi minisztérium biztosítja. Grúziában is készülöben van a gazdasági és szociális tanács felállítása, az EGSZB azonban jelenleg nem folytat együttműködést ezekkel a testületekkel.

5.5 A nemzeti gszt-vel nem rendelkező országokban a szociális partnereket biztatni kell a konzultációs folyamatokban való részvételre és a nemzeti gszt-k megalakítására.

5.6 Támogatni kell a fokozott regionális szintű együttműködést, illetve az EGSZB és a fekete-tengeri régió gszt-i közötti nemzetközi együttműködést. Az EGSZB hosszú távon hozzá tudna járulni a meglévő és a most alakuló gazdasági és szociális tanácsok, valamint a térségbeli egyéb háromoldalú struktúrák közötti hálózat kiépítéséhez.

6. A civil társadalom bevonása a nemzeti, regionális, illetve nemzetközi szintű politikaalakításba

6.1 A civil társadalom fejlesztése új perspektívát nyit a fontos kérdésekben, éppen ezért az EGSZB felszólítja a fekete-tengeri kormányokat, valamint a regionális és nemzetközi szervezeteket, hogy segítsék elő a civil társadalom hatékonyabb részvételét a regionális párbeszédben. Az EGSZB álláspontja szerint a párbeszéd és az együttműködés következő négy területének kellene kiemelt figyelmet szentelni:

- a politikai stabilitás, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok fenntartása,
- a gazdasági reformok, a fejlődés és a kereskedelem előmozdítása,
- együttműködés a közlekedés, az energia és a környezetvédelem területén,
- személyes kapcsolattartás.

6.2 A politikai stabilitás, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok fenntartása

6.2.1 Az EGSZB álláspontja arra bátorítja az Európai Bizottságot, hogy a fekete-tengeri szinergiát és a demokráciáért és az emberi jogokért indított Európai kezdeményezést teljes mértékben használja ki a civil társadalmi szervezetek közötti határokon átnyúló, illetve regionális együttműködés előmozdítására. Az EGSZB kiemeli a konfliktusok feloldására irányuló kultúrák közötti párbeszéd jelentőségét, a fenntartható demokrácia, a jogállamiság és a felelősségteljes kormányzás térségét hozva létre helyi és regionális szinten.

6.2.2 Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartását, ideértve a szociális partnerek és a civil szervezetek függetlenségének, valamint a sajtószabadságnak a tiszteletben tartását mint az EU külpolitikájának lényegét elő kell mozdítani a kétoldalú kapcsolatok és a régió szintjén is.

6.2.3 A fekete-tengeri szinergiának hozzá kell járulnia az európai szociális modell, valamint a szociális és civil párbeszéd elvének terjesztéséhez is. A releváns nemzetközi szervezetekkel, különösen a Világbankkal és az ILO-val együttműködésben fel kell továbbá lépnie a szegénység fekete-tengeri térségben való csökkentése érdekében.

6.3 A gazdasági reformok, a fejlődés és a kereskedelem előmozdítása

6.3.1 A fekete-tengeri térség jelentős politikai, intézményi, makrogazdasági és szabályozási reformokon ment keresztül az elmúlt évtized folyamán. Jelentős különbségek vannak a régió országainak gazdaságai között a termelési tényezők, természeti erőforrások, termelési kapacitások rendelkezésre állása és a piac mérete tekintetében. Ezenfelül eltérések tapasztalhatók a fejlettségi szint, a reformok végrehajtásának fázisa, a gazdasági és társadalmi egyensúly mértéke tekintetében, és különböző mértékben képesek kielégíteni az állampolgárok alapvető szükségleteit. A térség országaiiban problémát jelent az informális gazdaság, a korrupció, a migráció és a szegénység.

6.3.2 A fekete-tengeri régió országaiiban a magánszektor erőteljes dinamizmusról tesz tanúságot. Ez alapvetően meghatározza a gazdaságok versenyképességét és hosszú távú növekedési potenciálját. A gazdasági és társadalmi egyensúly javítása érdekében ösztönözni kell a kis- és középvállalkozások támogatását.

6.3.3 Az EGSZB álláspontja szerint a gazdaság hosszú távú fenntarthatósága a fekete-tengeri régióban közvetlenül összefügg a környezetvédelmi helyzettel, a növekvő kedvezőtlen külső hatásokkal, a társadalmi felelősség kérdéseivel, a közös társadalmi normák betartásával és a környezet iránti növekvő felelősséggel. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szegénység és az egyenlőtlenség elleni küzdelem érdekében meg kell erősíteni a minden állampolgár rendelkezésére álló szociális, oktatási és kulturális szolgáltatásokat.

6.3.4 Az EGSZB hangsúlyozza a befektetési klíma javításának, a piacgazdasági reformok előmozdításának és a liberalizációs intézkedések ösztönzésének a szükségességét, illetve a WTO-elvekkkel összhangban támogatja egy szabadkereskedelmi övezet létrehozását a fekete-tengeri régióban. A technológiai innováció új területeket nyithat a nemzetközi együttműködésben, a külső beruházásokban és a szolgáltatásfejlesztésben.

6.4 Együttműködés a közlekedés, az energia és a környezetvédelem területén

6.4.1 Az EGSZB szerint a fekete-tengeri régió geopolitikai és stratégiai szempontból fontos terület mint az EU energiaellátásának diverzifikációját támogató termelési és elosztási régió. Az EGSZB támogatja az ellátás diverzifikációjának az előmozdítását – vagyis az új, életképes és biztonságos infrastruktúrák és szállítási folyosók, szolgáltatók és útvonalak meghatározásának és létrehozásának fokozott támogatását.

6.4.2 Az emelkedő kőolaj- és földgázárak, az EU néhány külső szállítótól való növekvő függése és a globális felmelegedés a fekete-tengeri térség országai számára is aggodalomra ad okot. Az EU vitát indított arról, hogy a fenntartható fejlődésnek, a versenyképességnek és az energiaellátás biztonságának a biztosítása érdekében európai energiapolitikára van szükség⁽³⁾. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a térség országainak gazdasági és társadalmi egyensúlyát erősen befolyásolhatja az energiaárak emelkedése.

6.4.3 Az új ellátási útvonalak, mint a Kaszpi-/fekete-tengeri energiafolyosó⁽⁴⁾ és a Nabucco földgázvezeték⁽⁵⁾ (ez a vezetékprojekt 3400 kilométert ível majd át, és 31 milliárd köbtonna földgázt továbbít évente), valamint az INOGATE és a TRACECA projektek megfelelő keretet biztosítanak egy versenyképes energiapiac létrehozásához. Oroszországot az Oroszországból a Fekete-tenger alatt a Balkánon és Közép-Európán keresztül húzódó Déli Áramlat nevű vezeték, illetve a Balti-tenger alatt haladó Északi Áramlat vezeték létrehozását szorgalmazza.

6.4.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a fekete-tengeri és a Kaszpi-tengeri régiókból kőolajat és földgázt szállító potenciális új energiafolyosók tekintetében a hatékony külpolitika alapja az, hogy támogatni kell Azerbajdzsán törekvését a valóban független energiaszállítói státusz elérésében, segíteni kell nemzeti kőolaj- és földgáziparának fejlesztését, valamint támogatni kell Grúziát, a Moldovai Köztársaságot, Romániát és Ukrainát mint az európai térség felé vezető új energiatranzit-folyosó kiépítésének kulcsfontosságú tényezőit. Figyelembe kell venni, hogy Oroszország is érdekelt fél a folyamatban. Az EGSZB megítélése szerint teljes körű támogatást kell nyújtani a kelet-európai és közép-ázsiai földgáz- és kőolajipari fejlesztésekben és vezetéképítésben érdekelt európai vállalatoknak. Az EU-nak törekednie kellene arra, hogy megerősítse Törökországot mint regionális stabilitási tényező szerepét.

⁽³⁾ Az Európai Tanács 2007. március 8–9-i ülésén kiállt az európai energiapolitika kialakítása mellett. Ezt követően kétéves (2007–2009) cselekvési terv került kidolgozásra.

⁽⁴⁾ A folyosó magába foglal már megvalósult projekteket is, mint pl. a Baku-Tbiliszi-Ceyhan kőolajvezeték, valamint olyan energetikai infrastruktúrákat, amelyek jelenleg állnak kidolgozás és előkészítés alatt, mint pl. a Brodi-Odessa vezeték és Plockig történő meghosszabbítása, a Konstanca-Omišalj-Trieszt, a Burgasz-Vlora, illetve a Burgasz-Alexandroupoli kőolajvezeték.

⁽⁵⁾ A projektet logisztikai késések, finanszírozási viták és a politikai akarat hiánya hátráltatták.

6.4.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a fekete-tengeri régióra vonatkozó energia-megtakarítási politikák kidolgozása az EU együttműködési és technikai segítségnyújtási programjainak fő prioritásai között kell hogy szerepeljen. Az energiához kapcsolódó programoknak hozzá kell járulniuk az energiamegtakarításhoz, valamint a költségek és a környezetszennyezés csökkentéséhez.

6.5 Személyes kapcsolattartás

6.5.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Szomszédosági Politika (ESZP 2007–2013) pénzügyi eszközeinek keretein belül a Fekete-tenger medencéjében megvalósítandó határokon átnyúló együttműködési programot, és hangsúlyozza a személyes kapcsolatok fontosságát, különös tekintettel a fekete-tengeri országok ifjú generációi közötti kapcsolatokra.

6.5.2 Az EGSZB támogatja az együttműködés további erősítését a kölcsönös ismeretszerzés kiépítése, a gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatok bátorítása és a személyes kapcsolattartás előmozdítása érdekében, biztosítva a fenntartható

növekedés, jólét, stabilitás és biztonság megszilárdítását a fekete-tengeri térségben.

6.5.3 Az EGSZB hangsúlyozza a vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodások hatékony végrehajtásának szükségességét, mivel ezek megkönnyítenék az oktatási és ifjúsági csereprogramokat, a vállalkozások közötti kapcsolattartást, a fokozott kutatási együttműködés részeként a kutatók mobilitását, valamint a regionális és helyi önkormányzatok, az NGO-k és a kulturális csoportok közötti kapcsolatokat.

6.5.4 Az emberek közötti kapcsolatok előmozdíthatják az együttműködést az oktatás, a szakképzés és a kutatás területén, különös hangsúlyt helyezve a meglévő EU-s programokon ⁽⁶⁾ keresztül a kultúraközi párbeszéd erősítésének jelentőségére. A szorosabb kapcsolatok, a tapasztalatátadás és a tevékenységi normák érdekében aktívan támogatni kell a vállalkozások közötti kapcsolattartást és a munkaadói szervezetek közötti együttműködést.

Kelt Brüsszelben, 2008. július 9-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ Tempus, Erasmus Mundus, hetedik kutatási keretprogram, a fekete-tengeri térség határokon átnyúló együttműködési programja.

I. MELLÉKLET

A Fekete-tengeri regionális együttműködés áttekintése

1. A szervezeteket négy kategóriába soroltuk be, jelezve a résztvevő országokat, illetve a regionális együttműködés céljait:

1.1 Első kategória – jól körülhatárolt struktúrával rendelkező intézményes szervezetek.

- **Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködési Szervezet – BSEC** (Albánia, Örményország, Azerbajdzsán, Bulgária, Grúzia, Görögország, Moldovai Köztársaság, Románia, Oroszország, Szerbia, Törökország, Ukrajna; 13 megfigyelő, köztük az EU és az USA) a tagállamok közötti kölcsönhatások megerősítését célzó, többoldalú politikai és gazdasági kezdeményezések végrehajtása.
- **Fekete-tengeri Bizottság – BS Commission** (Bulgária, Grúzia, Románia, Oroszország, Törökország és Ukrajna) célja a Fekete-tenger védelme a szennyezés ellen, valamint a Bukaresti Egyezmény és a fekete-tengeri stratégiai cselekvési terv végrehajtása.
- **Szervezet a Demokráciáért és Gazdasági Fejlődésért – GUAM** (Azerbajdzsán, Grúzia, Moldovai Köztársaság és Ukrajna) célja egy eurázsiai – a Kaukázuson keresztül vezető – közlekedési folyosó létrehozása, valamint egy integrált és biztonságos közös térség létrehozása a GUAM-régióban.
- **Fekete-tengeri Haditengerészeti Együttműködési Munkacsoport – BLACKSEAFOR** (Bulgária, Grúzia, Románia, Oroszország, Törökország és Ukrajna) a haditengerészeti erők közötti fokozott együttműködés és interoperabilitás révén hozzájárul a kölcsönös bizalom és stabilitás megerősítéséhez a régióban.
- **Független Államok Közössége – FÁK** (Örményország, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Grúzia, Kazahsztán, Kirgizisztán, Moldovai Köztársaság, Oroszország, Tádzsikisztán, Ukrajna és Üzbegisztán, Türkmenisztán társult tagságával), célja a termékek, a szolgáltatások, a munkavállalók és a tőke szabad mozgásán alapuló közös gazdasági térség létrehozása.
- **A Fekete-tengeri és Kaszpi-tengeri Vállalkozások Szövetségének Uniója – UBCCE** (a magánszektor ipari és munkáltatói szervezeteinek képviselői Albániából, Ausztriából, Azerbajdzsánból, Bosznia és Hercegovinából, Bulgáriából, Grúziából, Görögországból, Iránból, Kazahsztánból, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságból, Romániából, Szerbiából és Törökországból), célja a piacgazdaság megfelelőbb működését elősegítő politikák elfogadása, valamint egy olyan versenyképes környezet kialakításának a támogatása, amely fenntartható növekedést hoz létre a fekete- és Kaszpi-tengeri régióban.

1.2 Második kategória – hivatalos döntéshozatali struktúrával nem rendelkező fórumok.

- **Fekete-tengeri Fórum a Partnerségért és a Párbeszédért** ⁽¹⁾ – **Fekete-tengeri Fórum** (Örményország, Azerbajdzsán, Bulgária, Grúzia, Görögország, Moldovai Köztársaság, Románia, Törökország és Ukrajna) együttműködési és egy új regionális stratégia és közös jövőkép kifejlesztésére irányuló kötelezettségvállalási platform.
- **EU–Keleti Szomszédsági Parlamenti Közgyűlés (EURO-NEST)**. Az Európai Parlament 2007 novemberében úgy határozott, hogy közös többoldalú fórumot hoz létre az EP, illetve Ukrajna, Moldovai Köztársaság, Örményország, Grúzia és Azerbajdzsán parlamenti, valamint Belorusszia demokrácia-párti megfigyelők között.
- **A Demokratikus Választás Közössége – CDC** (Tagok: Észtország, Lettország, Litvánia, Grúzia, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Moldovai Köztársaság, Románia, Oroszország, Szlovénia és Ukrajna; résztvevők: Azerbajdzsán, Bulgária, Csehország, Magyarország és Lengyelország; megfigyelők: USA, EU, az Európa Tanács és az EBESZ), célja a fenntartható fejlődés magasabb normáinak elérése a regionális együttműködés megerősítése, a demokrácia előmozdítása és az emberi jogok védelme révén.
- **Fekete-tengeri Nem Kormányzati Szervezetek Hálózata – BSNN** (60 NGO-ból álló hálózat Bulgáriából, Grúziából, Romániából, Oroszországból, Törökországból és Ukrainából), e civil szerveződés célja a környezet védelme, a demokratikus értékek és a fenntartható fejlődés előmozdítása a régióban.
- **A bakui kezdeményezés** ⁽²⁾ (Partnerek: Örményország, Azerbajdzsán, Belorusszia, Grúzia, Irán, Kazahsztán, Kirgizisztán, Moldovai Köztársaság, Ukrajna, Üzbegisztán, Tádzsikisztán, Törökország, Türkmenisztán; megfigyelő: Oroszország; az EU képviselői: Közlekedési és Energiapolitikai Főigazgatóság, Külkapcsolatok Főigazgatóság, EuropeAid Együttműködési Hivatal), célja a fekete-tengeri és Kaszpi-tengeri régió energetikai piacainak fokozatos integrációja az EU-s piacokkal.

⁽¹⁾ A Fórum Románia kezdeményezésére jött létre.

⁽²⁾ Az INOGATE együttműködéshez kapcsolódó program.

1.3 Harmadik kategória – főként az EU által kifejlesztett programok

- **Államközi Kőolaj- és Földgázszállítás Európába – (INOGATE)**, (Bulgária, Grúzia, Moldovai Köztársaság, Románia, Törökország, Ukrajna és 15 további ország) – nemzetközi együttműködési program a vezetékhálózatok regionális integrációjának az előmozdítására, és a kőolaj- és földgázszállítás megkönnyítésére.
- **Európa–Kaukázus–Ázsia közlekedési folyosó (TRACECA)**, (Örményország, Azerbajdzsán, Bulgária, Grúzia, Moldovai Köztársaság, Kazahsztán, Kirgizisztán, Románia, Tádzsikisztán, Törökország, Ukrajna, Üzbegisztán, Türkmenisztán), célja a kereskedelem és a szállítás javítása az Európa–Kaukázus–Ázsia folyosón.
- **Duna–Fekete-tenger Munkacsoport – DABLAS**, (Bulgária, Grúzia, Moldovai Köztársaság, Románia, Oroszország, Törökország, Ukrajna és 9 további ország, valamint a Duna védelmével foglalkozó nemzetközi bizottság (ICPDR) titkársága, a Fekete-tenger Bizottság, a nemzetközi finanszírozási intézmények és az Európai Bizottság), célja a régióban működő pénzügyi eszközök fellépéseinek összehangolása. A DABLAS munkacsoport által kivitelezett különböző feladatokba a civil társadalmat is bevonják.

1.4 Negyedik kategória – politikai kezdeményezések elemzése és finanszírozása

- **Németországi Marshall Alapítvány – Fekete-tengeri Regionális Együttműködési Alap (BST)** (működési országok: Bulgária, Grúzia, Moldovai Köztársaság, Románia, Oroszország, Törökország és Ukrajna), olyan köz-magán partnerség, amelynek célja a bizalom helyreállítása és a közintézmények megerősítése, a demokratikus folyamatokban való polgári részvétel értékének megerősítése, és a regionális, illetve határokon átnyúló kapcsolatok megerősítése az állami, magán- és non-profit szektorban.
- **Fekete-tengeri Tanulmányok Nemzetközi Központja – ICBSS** (Albánia, Örményország, Azerbajdzsán, Bulgária, Grúzia, Görögország, Moldovai Köztársaság, Románia, Oroszország, Szerbia, Törökország és Ukrajna) az ICBSS független kutató- és oktatási központ, amely alkalmazott, politikaorientált kutatást folytat a kapacitásépítés és a fekete-tengeri régióra vonatkozó tudás előmozdítása érdekében. Az ICBSS a BSEC-hez kapcsolódó szervezet.
- **A Válságkezelési Kezdeményezés (CMI) non-profit szervezet A civil társadalom részvétele az európai szomszédsági politikában (ESZP) – A konfliktusmegoldás regionális megközelítése** kezdeményezést valósítja meg, amelynek célja regionális együttműködési hálózat létrehozása négy vezető örmény, azerbajdzsáni, grúz és moldovai civil szervezet, illetve szakértői csoport részvételével, amely előmozdítaná a civil társadalom és az adott országok kormányai közötti párbeszédet.

II. MELLÉKLET

Az EGSZB együttműködése a fekete-tengeri régió gazdasági és szociális tanácsaival

A Bolgár Gazdasági és Szociális Tanácsot a gazdasági és szociális tanácsról szóló törvény hozta létre 2001-ben. A Tanács konzultatív testület, elnökét és 36 tagját az országos képviselői szervezetek irányító szervei jelölik: 12 tag a munkaadókat, 12 a munkavállalókat és dolgozókat, 12 pedig az egyéb szervezett csoportokat képviseli, ez utóbbi kategória tagja még két független tudós, akiket a Miniszterek Tanácsa jelöl ki. A Tanács nyilatkozatokat fogad el a jogszabályokról, a nemzeti programokról és tervekről, valamint a nemzetgyűlési határozatokról. A Tanács éves feljegyzéseket tesz közzé a gazdasági és társadalmi fejlődésről, és elemzi a gazdasági és szociálpolitikákat.

A Görög Gazdasági és Szociális Tanácsot (OKE) a 2232/1994. sz. törvénnyel hozták létre. A munkáltatókat, a munkavállalókat, valamint különféle érdekcsoportokat – mezőgazdasági termelőket, független szakmák képviselőit, helyi önkormányzatokat és fogyasztókat – képviselő háromoldalú szervezet. Az OKE egy elnökből és a három csoportot egyenlő arányban képviselő 48 tagból áll. Az OKE célja a szociális párbeszéd előmozdítása azáltal, hogy az egész társadalmat vagy annak bizonyos csoportjait érintő kérdésekről közös álláspontot alakít ki.

A Román Gazdasági és Szociális Tanács (CES) szerepel a (2003-ban átdolgozott) román alkotmányban mint a parlament és a kormány tanácsadó szerve a CES felépítéséről és működéséről szóló törvényben meghatározott területeken. A CES 45 tagból áll, akiket az alábbiak szerint jelölnék: 15 tagot a munkaadók nemzeti szintű képviselői szövetsége; 15 tagot a nemzeti szintű szakszervezeti szövetségek; 15 tagot pedig a kormány nevez ki. A CES tanácsadó szerepet tölt be a stratégiák, valamint gazdasági és szociálpolitikák kialakításánál, és közvetítőként lép fel a szociális partnerek közti viták esetén.

Az Orosz Föderáció Közalkalmazotti Kamarája a 2005. április 4-i 32. sz. törvénnyel jött létre. A Kamarának 126 tagja van: 42-t Oroszország elnöke jelöl ki, ezek választanak meg további 42 tagot az országos szinten aktív civil szervezetek soraiból, a fennmaradó 42 tagot pedig ez a 84 választja ki a regionális szinten tevékenykedő civil szervezetek listájáról. A tagok 18 szakbizottságba szerveződve, illetve külső szakértőket is magukban foglaló munkacsoportokban dolgoznak. A Kamara véleményt nyilvánít az új jogalkotási tervezetekről, felülvizsgálja a meglévő jogszabályokat és saját jelentéseket tesz közzé.

Az Ukrajnai Országos Háromoldalú Szociális és Gazdasági Tanácsot (NTSEC) egy elnöki rendelet hozta létre 2005-ben, és a köztársasági elnök tanácsadó testületeként működik. Az NTSEC 66 tagból áll: 22 tag a különféle szakmákat és szakmai egyesületeket képviseli, 22 a munkaadókat, 22 tag pedig miniszterhelyettesi szinten Ukrajna Minisztertanácsát. Az NTSEC-t az ILO támogatja a nemzeti szintű civil és szociális párbeszéd kialakításában.

Az EU–Törökország konzultatív vegyes bizottság 18 tagja az EGSZB-t, 18 pedig a törökországi szervezett civil társadalmat képviseli. Évente kétszer ül össze (egyszer Brüsszelben, egyszer Törökországban), ahol különféle közös érdekű és a civil társadalmat érintő kérdésekben tanácskozik. Fő célja, hogy biztosítsa a szervezett civil társadalom bevonását a csatlakozási tárgyalások folyamatába: nyomon követi a megnyitott fejezetekkel kapcsolatos fejleményeket, elemzi a közösségi vívmányok átvételével kapcsolatos társadalmi és gazdasági következményeket, találkozik az uniós és a török hatóságokkal, és ajánlásokat tesz.
